Societat | foto_jordipalmer_Jordi Palmer | Actualitzat el 16/04/2019 a les 21:05

PERFIL Neus Català, la resistència centenària

La darrera catalana supervivent dels camps nazis rep l'adeu de polítics i familiars a Móra la Nova

Neus Català, en un homenatge el juny de 2015 al Priorat | ACN

Neus Català i Pallejà era l'última dona catalana supervivent d'un camp nazi, l'últim testimoni viu de la part més tràgica de la història contemporània. Nascuda el 6 d'octubre de 1915, la trajectòria vital de Català és fidel reflex de les nefastes contradiccions que va viure la humanitat al mitjans del segle XX, quan la Guerra Civil espanyola primer i la Segona Guerra Mundial després, van marcar decisivament la seva vida.

Català va arribar al món fa 104 anys al poble dels Guiamets (el Priorat), la mateixa localitat on vivia actualment. Allà mateix, de jove, va organitzar les Joventuts Socialistes Unificades (JSU) a nivell local i s'afilià al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Diplomada en Infermeria l'any 1937, va passar la Guerra Civil exercint la seua professió i en el moment de la caiguda de Catalunya va aconseguir creuar la frontera amb un nombrós grup de nens, la majoria orfes de guerra.

Neus Català rebent la medalla centenària al juny. Foto: PrioratDiari.cat

Instal·lada a França va començar a col·laborar amb la Resistència, sobretot en tasques d'informació i suport a refugiats, fins que va ser detinguda l'any 1943 en companyia del seu marit. Traslladada primer a Llemotges, al febrer del 1944 va ser deportada al camp de Ravensbrück (Alemanya), un *lager* específic per a dones prop de Berlín on es calcula que van morir més de 90.000 internes i que Neus Català recordava com "un camp d'extermini, no de concentració", tal i com apuntava al maig del 2013 en una entrevista concedida a **NacióDigital**, on recordava que la vivència al camp "ni es perdona ni s'oblida", tot i recordar que mai ha tingut cap esperit de "venjança". Cap a la fi de la guerra va ser traslladada al camp de Flossenbürg (Baviera), on es va distingir per accions de boicot a l'esforç de guerra alemany. A l'abril del 1945 va ser alliberada per tropes nord-americanes.

Una vida compromesa a la memòria de les víctimes

Un cop recuperada la llibertat, Català es va establir a França, on va decidir comprometre la seua vida a la memòria de les víctimes dels camps de concentració, i alhora va lluitar contra un franquisme que, en el millors dels casos, es va desentendre dels espanyols deportats i dels milers que hi van morir, especialment al camp de Mauthausen (Àustria). Des del 2010 vivia altre cop als Guiamets, en una residència d'avis.

Militant del Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC) i posteriorment d'Esquerra Unida i Alternativa (EUiA), Català és fundadora i sòcia d'honor de la Fundació Pere Ardiaca. També va ser presidenta de l'Amical Ravensbrück. En els darrers anys ha gaudit del reconeixement de les principals institucions catalanes, rebent entre d'altres la Creu de Sant Jordi (2005), la Medalla d'Or al Mèrit Cívic de l'Ajuntament de Barcelona (2014) i la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya (2015).

Neus Català, a l'habitació de la residència d'Els Guiamets Foto: C.B.

Va novel·lar, amb l'ajuda de Carme Martí, la seva vida als camps nazis al llibre *Un cel de plom* (Amsterdam, 2012), text que va servir de base per a l'obra de teatre homònima, estrenada al festival Grec del 2012 i interpretada per l'actriu Mercè Aránega. Fragments de l'obra seran recordats avui mateix en un acte d'homenatge que tindrà lloc al Gran Teatre del Liceu organitzat pel Memorial Democràtic.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=V6iwIWamOXE
Va ser objecte d'un homenatge a la seva comarca, que va comptar amb l'assistència de la seva filla, Margarita Català, i on va rebre el Distintiu Honorífic del Consell Comarcal del Priorat (2015) i la medalla centenària que atorga el Govern als catalans que fan cent anys. Unes distincions que Neus Català va dedicar als lluitadors per les llibertats i als represaliats de les dictadures franquista i nazi, una constant que ha presidit la seva trajectòria vital d'ençà del seu alliberament i que li ha marcat la vida per un esperit de resistència que avui fa cent anys. Una resistència centenària.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=XPoT-4day7c